



Białowieży
Park Narodowy

NASZE ŁĄKI

Walory przyrodnicze, kulturowo-historyczne i krajobrazowe Górniankich Łąk i ich praktyczne wykorzystanie w procesie wychowania przyrodniczego

PROGRAM

1. **TYTUŁ: NASZE ŁĄKI. Walory przyrodnicze, kulturowo-historyczne i krajobrazowe Górniankich Łąk i ich praktyczne wykorzystanie w procesie wychowania przyrodniczego**
2. **MIEJSCE ZAJĘĆ:** Górniankie Łąki
3. **CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:** zajęcia przyrodnicze w terenie: 3x bloki tematyczne po 1 godzinie, 1 godzina na podsumowania pomiędzy blokami
4. **TERMIN: 18 czerwca 2021 r. godz. 11.00-14.00**
5. **WARUNKI:**
 - warsztaty z dojazdem własnym (rowerem, samochodem, na pieszo);
 - **obowiązuje** wygodny strój terenowy, obuwie od wody, podkładka do notowania, ołówek, koc żeby usiąść, mile widziane osobiste lornetki i lupy;
 - na otwartej przestrzeni, z zachowaniem dystansu, a przede wszystkim z dużą dawką zabawy;
 - pracownicy BPN dojeżdżają na umówione zajęcia z niezbędnymi materiałami (sprzęt: lupy, lornetki, lustra, higrometr, dalmierz, wiatromierz)
 - warsztaty dostosujemy do różnych grup wiekowych (przy tej samej tematyce użyjemy innych metod i innego zakresu treści) – przedszkole; wczesna podstawówka, późna podstawówka;
 - do przejścia ok. 3 km w programie, będą też gry i zabawy outdoor = terenowe dla różnych grup wiekowych
 - zajęcia warsztatowe przygotujemy tak, aby w zależności od pory roku - wiosna- lato – jesień - nawiązywały do zjawisk zachodzących w terenie.
 - ze względu na warsztatową formę pracy grupy powinna liczyć do ok. 30 osób;
 - osoby, które uczestniczą w warsztatach otrzymają zaświadczenie;

odbiorcy	<ol style="list-style-type: none">1. nauczyciele i wychowawcy z placówek oświatowych w Hajnówce realizujący edukację formalną i nieformalną2. animatorzy młodzieży z organizacji społecznych3. zainteresowani pracownicy lasów i samorządowcy
co zyskają uczestnicy warsztatów	<ol style="list-style-type: none">1. poznanie innych nauczycieli, wychowawców2. podzielenie się wiedzą między sobą3. odświeżenie wiedzy o terenie4. nauka nowych technik zabaw5. nauka sposobów angażowania przedszkolaków i dzieci
kluczowe tematy:	zakres merytoryczny <ol style="list-style-type: none">1. KRAJOBRAZ - CZŁOWIEK I ŁĄKA2. ZBIOROWISKO ŁĄKI (botanizowanie),3. DZIKIE ŻYCIE NA ŁĄCE (zwierzęta: ptaki, ssaki, owady, płazy) praktyczne ćwiczenia metod pracy z grupą w terenie (kiedy, jak i po co)
istotne kluczowe zagadnienia:	<ol style="list-style-type: none">1. nauka korzystania z kluczy tradycyjnych i aplikacji2. lornetka, lupa, burza mózgów3. karty pracy Enerdzajzery o tematyce około-przyrodniczej:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. kalejdoskop zwierząt 2. bingo/memo 3. zwierzęta i zasoby 4. kolory tęczy 5. budowanie domków 6. układanie wzorów - ćwiczenie pamięci i spostrzegawczości 7. liski, liski do domu 8. gra ruchowa do rozważań na temat różnic i przystosowań biologicznych
<p>zarys treści:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. KRAJOBRAZ - CZŁOWIEK I ŁĄKA <ul style="list-style-type: none"> ○ wypas - po co, jak, dlaczego, nasze dziedzictwo - jakie zmiany nastąpiły ○ rośliny pomagające nam, naturalne barwniki, zagrożenia wynikające z wypalania traw. 2. ZBIOROWISKO ŁĄKI (botanizowanie), <ul style="list-style-type: none"> ○ w przeciwieństwie do łąk monokulturowych (trawników miejskich) Górnianckie Łąki mają dużą różnorodność biologiczną, są bogatym ekosystemem; przyciągają one wiele gatunków: często rzadkich i zagrożonych wyginięciem owadów (zwłaszcza motyli), bezkręgowców, płazów, gadów, ptaków (śpiewających, drapieżnych) i małych (lisy, borsuki) oraz dużych ssaków (sarna). ○ Wykonujemy mały transekt i oznaczamy, to co znamy, opisujemy różnice i podobieństwa roślin łąkowych <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedszkole</i>: check-lista znajdź coś zielonego, kłującego, pachnącego itp. • <i>podstawówka</i>: ułóż wzory pamiętając o wskazówkach dotyczących rozpoznawania roślin łąkowych; sprawdź kolor i kształt kwiatu oraz policz, ile ma płatków; przyjrzyj się liściom; jaki jest ich kształt i wielkość? jak wyglądają brzegi liści? czy są jakieś włoski? poszukaj różnych kolorów, faktur i kształtów; przyjrzyj się łodydze - jaki jest jej kształt? czy są jakieś włoski? jak ułożone są liście wokół łodygi? <ul style="list-style-type: none"> • Po stronie BPN jest przygotowanie zestaw kart-kluczy z roślinami ○ jak zmieniają się łąki (pory roku) ○ jak zdrowa jest nasza łąka? praca w grupach – badanie cechy różnych siedlisk (centrum, to przy zaroślach); spróbujemy określić jak zdrowa jest (słaba, dobra czy bardzo dobra??); rośliny są dobrymi wskaźnikami tego, jak ‘zdrowa’ jest łąka; zdrowe łąki przyciągają wiele gatunków dzikich zwierząt i mogą być bogate w różne gatunki dzikich roślin; w zależności od tego co będzie na miejscu: z łąki zbierzemy i oznaczymy wybrane gatunki roślin, opowiemy o ich właściwościach, zastosowaniu praktycznym ○ dlaczego łąki są ważne? jak możemy pomóc łąkom? 3. DZIKIE ŻYCIE NA ŁĄCE (zwierzęta: ptaki, ssaki, owady, płazy), <ul style="list-style-type: none"> ○ dlaczego ptaki wiosną śpiewają, ○ skąd wychodzą płazy i bezkręgowce po zimie ○ co żyje na łące? Jak poruszają się rośliny na łące? ćwiczenie z przytulnią / dmuchawcami / ciężkimi nasionami pozwoli uczestnikom zastanowić się nad rozprzestrzenianiem się roślin, nad przemieszczaniem gatunków zwierząt na łąkach oraz nad tym, w jaki sposób to przemieszczanie się wpływa na to, gdzie można je znaleźć. ○ jak poruszają się ssaki, a jak owady na łące

<p>techniki treningowe w odniesieniu do różnych potrzeb</p> <ul style="list-style-type: none"> • wizualni • słuchacze • piszący • kinestycy 	<ul style="list-style-type: none"> • wizualne: wydruki zdjęć flory i fauny, interpretacja w terenie z wykorzystaniem symboli; • słuchacze: historia miejsca – jako opowieść fabularna • czytanie/pisanie: materiały i klucze są dostarczone przed zajęciami, aby mogli skupić się na tym, co robią najlepiej • kinestycy: rysują mapę łąk, grupowe dyskusje, gry i zabawy ruchowe.
<p>Kontekst:</p>	<p>Ostoja ptaków "Górniańskie Łąki" Lokalizacja: obrzeża Puszczy Białowieskiej, ok. 1 km na zachód od drogi do Hajnówka – Czeremcha; woj.: podlaskie; miasto i gmina Hajnówka; wieś: Chytra</p> <p>Status obszaru: 7 fragmentów obszarów o statusie użytku ekologicznego, złożona struktura własności i zarządcza /Skarb Państwa, Nadleśnictwo Hajnówka, PTO, KOWR, Gmina Miejska Hajnówka, właściciele prywatni</p> <p>Charakterystyka terenu: Ostoja leży w kotlinowej niecce powstałej w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Obszar stanowi urozmaiconą mozaikę, złożoną z licznych zagłębień terenu o różnym stopniu zatorfienia oraz płaskich wniesień terenu. Dominują tereny otwarte i miejscami luźno zakrzewione. Niewielkie laski znajdują się tylko na południowych i południowo - wschodnich obrzeżach ostoi. Część zachodniej granicy ostoi wyznacza rzeczka Chwiszczej. Wczesną wiosną niemal cały obszar ostoi zalany jest wodami roztopowymi. Duża różnorodność siedlisk ułożonych mozaikowo zapewnia odpowiednie warunki do gniazdowania, żerowania i odpoczynku wielu gatunkom ptaków, niekiedy o bardzo odmiennych wymaganiach ekologicznych. Na terenie ostoi zanotowano obecność około 198 gatunków ptaków. Występują tu ptaki charakterystyczne dla środowisk otwartych, półotwartych i leśnych, zabagnionych, umiarkowanie wilgotnych i suchych oraz typowe dla nieużytków rolnych, pól uprawnych, łąk kośnych i pastwisk. Zbiorowiska roślinne: nitrofilne zbiorowiska niskich bylin, zbiorowiska szuwarów, zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe, zbiorowiska wrzosowisk i muraw bliźniczkowych, zbiorowiska makrofitów wodnych, olsy, bory bagienne. Najlepiej wykształcone i zachowane są zbiorowiska szuwarowe z rzędu <i>Phragmitetalia</i>. Najbardziej zdegradowane natomiast są wilgotne łąki z rzędu <i>Molinietalia</i>. Rzadkie gatunki roślin: stoplamek krwisty, goryczka wąskolistna, arnika górską, orlik pospolity. Ptaki gniazdujące: kropiatka, dubelt, rybitwa białoskrzydła, sowa błotna, wodniczka, zielonka, krwawodziób, żuraw. Ptaki wędrownie: gęś białoczelna, gęś zbożowa, świstun, żuraw, batalion, brodziec leśny. Ptaki żerujące: bocian biały, orlik krzykliwy, kania czarna, kania rdzawa. Czynna ochrona ostoi: przeprowadzona pod koniec lat 60-tych regulacja rzeki Chwiszczej, melioracja łąk i drenacja pól uprawnych doprowadziła do stopniowego obniżania się poziomu wód gruntowych. W latach 80-tych poziom wód był już tak niski, że doszło do przesuszenia dużej części terenów dawniej podtopionych, stopniowego zaniku siedlisk bagiennych, murszenia gleb torfowych i zaniku roślinności szuwarowej; ; za: www.ptop.org.pl</p>